Пише: Владимир Тодорић
петак, 06 фебруар 2009 19:11

(Политика 06.02.2009)

Устав из 2006. године (одмила тада назван Митровдански, ако се неко не сећа) у одлучујућој мери био је резултат односа тадашње кохабитације и трговине који је такав политички контекст тада захтевао. Нема велике кохерентности у Уставу који лишава скупштину, као носиоца суверености, права утврђивања и вођења политике; који предвиђа да целокупне надлежности за вођење политике припадају влади, а у исто време дефинише непосредне изборе за председника државе чинећи га институцијом са највећим легитимитетом. Устав је производ политичког компромиса и самим тим није био усвајан са циљем да се добије одговоран и стабилан политички систем, већ да свака странка осигура своје позиције у власти из тог доба. Као што је Устав производио нестабилност и неефикасност државе у време пре маја 2008, тако је сасвим очекивано да неће ни сада омогућити стабилност и функционалност на начин који је описао Душан Павловић у свом чланку „Трагање за бољим уставним решењем" (Време, 15. јануара 2009.).

Критика из овог чланка, изгледа, била је стартни сигнал за отпочињање политичке полемике (којих генерално заиста фали у медијима у последње време) о томе да ли је и на који начин председник Тадић отпочео период цезаристичке владавине у којој су институције владе и скупштине фасада за ауторитарно вођење политике. Такве озбиљне критике нису само дошле поводом тога што је председник учествовао у решавању гасне кризе и због нереализоване претње да ће сменити неспособне (или корумпиране) министре већ и због тога што је начин на који је председник Тадић водио кадрирање на кључним местима у скупштини и влади показало да ће све остале институције осим Председништва губити на свом политичком ауторитету.

Скупштина којом руководе особе са ауторитетом Славица Ђукић-Дејановић и Нада Колунџија тешко да могу да одбране скупштину од опструкције па макар кад би радикалима поред Земуна поклонили и пола Србије. Влада којом руководи премијер који каже да није политички компетентан и да не жели да се бави политичким питањима

тешко може да буде ефикасна уколико испод таквог премијера као министри седе барем петорица политичких лидера. При том треба подсетити да ти политички лидери јавно руше ауторитет владе и гласају против њених одлука у скупштини. Устав је у старту „обогаљио” скупштину и владу пропорционалним изборима, уређењем питања власништва посланичких мандата и нејасним односом између владе и председника у погледу вођења политике. Кадровска структура и гломазност су их дотукли.

Постоји могућност да председник Тадић нема проблем са личностима од интегритета и политичким профилом чланова ДС-а, већ да једноставно нема на кога да се ослони у руковођењу странком, јер никада не може бити сигуран ком лобију тачно и ком делу „ДС предузећа” припада одређени члан, нарочито ако га је директор БИА или неко други брифовао колико је свако од њих финансијски тежак. Ова могућност чини се још вероватнијом имајући у виду да је председник у првом плану имао другог кандидата за премијера, али да га је „предузеће” одбило јер није припадао ниједном постојећем лобију. Да је Борис Тадић неко ко апсолутистички влада, веома лагано би прешао преко таквог мишљења странке и инсистирао би на својој особи од поверења што је из садашње перспективе и требало да уради. Исто као што је и требало да настави са обећаном борбом против корупције где је једино до сада настрадао Горан Кнежевић што је трагикомично. Разлог за заустављање те борбе је исти разлог због чега ће рецимо на крају град Београд остати без Луке Београд (прим. аутора: примам опкладе).

Заиста није проблем то што је председник најавио обрачун са неспособним (читај корумпираним) министрима већ је проблем што је од тога одустао. Није проблем ни у томе што је помогао у решавању гасне кризе, напротив. У ситуацији кад је свестан домета владе и скупштине и тога да држава стално бива слабљена приватним интересима кроз полуге власти, председник Тадић ће као одговоран човек константно бити суочен са императивом изласка из својих надлежности да би испунио мандат добијен од грађана. То ће трајати све до успостављања бипартитног система где ће бити могуће променити Устав, што ће до тада спречавати мање странке кроз до сада виђене илустрације нелојалности, саботирања и „чикања” председника да буде оптужен за кршење Устава.

Зато – само напред. Као што смо говорили 2004. кад смо били млади.

(Аутор је директор Правног форума)